

Disociatívne poruchy:
Diagnostika a diferenciálna diagnostika pomocou diagnostického interview
TADS-I

Suzette Boon, PhD.
& Mgr. Hana Vojtová

Webinár, 8.10. a 11.-12.11.2022

O Suzette Boon

Suzette Boon, PhD, je klinická psychologička a psychoterapeutka, pracuje v súkromnej praxi v Maarsene, v Holandsku. Je spoluzakladateľkou a prvou prezidentkou Európskej spoločnosti pre traumy a disociáciu (European Society for Trauma and Dissociation). Má viac ako 30 rokov skúseností v práci s traumatizovanými klientami a obzvlášť v diagnostike a terapii disociatívnych porúch.

Od osemdesiatych rokov sa špecializovala na diagnostiku a terapiu klientov s anamnézou ranej traumatizácie a komplexných disociatívnych porúch. Vytvorila spolu s Kathy Steele a Onno van der Hartom manuál tréningu rozvoja zručností pre klientov s komplexnými disociatívnymi poruchami. Ich kniha *Coping with Trauma-Related Dissociation: Skills Training for Patients and Therapists* získala v roku 2011 autorskú cenu Pierra Janeta od ISSTD (International Society for the Study of Trauma and Dissociation). Je tiež spoluautorkou knihy *Treating Trauma-Related Dissociation, a Practical Integrative Approach* (Steele, Boon & Van der Hart, 2017). Obe knihy patria v súčasnosti k najkvalitnejšej literatúre v danej oblasti a predstavujú komplexný a pritom veľmi zrozumiteľný a praktický terapeutický prístup ku komplexným disociatívnym poruchám zohľadňujúci najnovšie vedecké poznatky a klinické skúsenosti.

O Interview TADS-I

Aktuálne je v tlači anglický preklad jej najnovšej knihy: *Assessment of Trauma-Related Dissociation With an introduction to the **Trauma and Dissociation Symptoms Interview (TADS-I)***.

Práve podľa tohto komplexného diagnostického interview nás prevedie diagnostikou a diferenciálnou diagnostikou disociatívnych porúch.

Interview obsahuje nevyhnutné a nápomocné otázky a kritériá, ktoré nám umožnia rozpoznať disociatívne symptómy, disociatívne poruchy a odlíšiť ich od porúch osobnosti (napr. hraničnej porúch osobnosti) alebo psychotických porúch. Ide najmä o najzávažnejšie disociatívne poruchy.

V Holandsku používaný diagnostický systém DSM-V obsahuje diagnózu disociatívnej poruchy identity (DID) a inej špecifikovanej disociatívnej poruchy (OSDD). MKCH-11 obsahuje tiež DID (predtým mnohopočetná porucha osobnosti) a čiastočnú DID, ktorá zodpovedá OSDD. Konzervatívny odhad ich výskytu v klinickej populácii je približne 1%, ale ich rozpoznanie je zriedkavé.

Preklad interview a sprievodného manuálu do slovenčiny bude pre účastníkov k dispozícii v elektronickej podobe: **Interview: symptómy traumy a disociatívne symptómy (TADS-I)**

O webinári:

Súčasťou webinára bude výklad aj videá z diagnostických interview.

Hana Vojtová (1. deň) predstaví základné informácie o disociácii, rozlíšenie pojmov a konceptov, a posttraumatickú etiológiu disociatívnych porúch.

Suzette Boon (2.-3. deň) predstaví svoje diagnostické interview, jeho využitie v klinickej praxi. Úskalia a komplikácie pri diagnostikovaní týchto porúch. Upozorní na dôležité rozlišujúce znaky medzi disociatívnymi a inými poruchami.

V cene webinára je aj nahrávka 1-dňového webinára z novembra 2021 o použití skriningového dotazníka DES – Škála disociatívnych zážitkov, ktorý viedla Mgr. Hana Vojtová.

Napriek tomu, že výskumy opakovane odhadujú výskyt závažných disociatívnych porúch v klinickej populácii na 1% (ISSTD, 2011), ich diagnostike je venovaná malá pozornosť.

Je množstvo dôvodov, prečo je diagnostika týchto porúch náročná:

- Existujú rôzne definície disociácie aj disociatívnych porúch a nie vždy sú dosť jasné. Ani hlavné klasifikačné systémy (DSM a MKCH) sa ohľadne disociatívnych porúch celkom nezhodujú.
- Pacienti majú skôr tendenciu skrývať alebo disimulovať disociatívne symptómy a tie sa vyskytujú komorbídne s inými, známejšími (a ľahšie liečiteľnými) symptómami.
- Diferenciálna diagnostika napr. od porúch osobnosti, komplexnej PTSP alebo psychóz a bipolárnej poruchy môže byť náročná.

Zároveň platí, že nie je zavedené systematické vzdelávanie v diagnostike a terapii týchto porúch. Skutočnosť, že diskusie o tom, či DID existuje ako spoľahlivá a platná diagnóza, stále neskončili, sú súčasne príčinou aj následkom nedostatočnej informovanosti a diagnostiky.

V dôsledku nerozpoznania disociatívnej symptomatológie nedostávajú títo pacienti adekvátnu liečbu a ich utrpenie sa predlžuje: často strávia mnoho rokov v psychiatrickej starostlivosti, s viacerými diagnózami, a bez terapie zameranej na to, čo je ich hlavný problém. Na druhej strane existuje aj riziko falošne pozitívnej diagnózy, keďže symptómy môžu byť mätúce ako pre pacientov, tak aj pre terapeutov. V súčasnosti je na internete laikom dostupných mnoho informácií, takže sú často oboznámení s diagnózami disociatívnych porúch – o to viac je dôležité, aby sme s nimi vedeli odborne a spoľahlivo o ich úvahách komunikovať.

Literatúra:

Bernstein E.M. & Putnam W. Frank: Development, reliability and validity of a dissociation scale. Journal of Nervous and Mental Disease. 1986; 174: 727-735.

Boon Suzette: Assessment of Trauma-Related Dissociation. With an introduction to the Trauma and Dissociation Symptoms Interview (TADS-I). V tlači.

Boon Suzette, Steele Kathy, Van der Hart Onno: Coping with Trauma-Related Dissociation. W. W. Norton & Co., 2011.

Dell Paul F., O'Neil John A. (Ed.): Dissociation and the Dissociative Disorders: DSM-V and Beyond, Routledge, 2009.

ISSTD, International Society for the Study of Trauma and Dissociation: Guidelines for treating dissociative identity disorder in adults, third revision. *Journal of Trauma & Dissociation*, 12(2): 115–187, 2011.

Loewenstein, Richard J.: Dissociation debates: everything you know is wrong. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 2018, Vol. 20, No.3., s.229-242.

Moskowitz Andrew, Dorahy Martin J., Schäfer Ingo (Eds.): *Psychosis, Trauma and Dissociation: Evolving Perspectives on Severe Psychopathology*. Wiley-Blackwell; 2nd edition, 2019.

Putnam W. Frank: *Dissociation in Children and Adolescents*. Guilford Press, 1st edition, 1997

Soukup Jan, Papežová Hana, Kuběna Aleš, Mikolajová Viera: Dotazník Škála disociativních zážitků pro adolescence. *Psychiat. pro Praxi* 2009; 10(6): 276–279.

Soukup Jan & Papežová Hana: Disociace v dětství: klinické projevy a diagnostika. *Dotazník disociace v dětství. Čes. a slov. Psychiat.*, 104, 2008, No. 5, pp. 236–240.

Steele Kathy, Boon Suzette, van der Hart Onno: *Treating Trauma-Related Dissociation*. W. W. Norton & Co., 2017.

WHO: ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (Version : 02/2022). <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http://id.who.int/icd/entity/585833559>